

รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
A MODEL FOR DEVELOPING THE IMPLEMENTATION OF STANDARDS FOR
EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT CENTERS UNDER LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN THE LOWER NORTHEASTERN
REGION 1

ศิริทอร กุลจันทร์ศรี¹, สมบูรณ์ ตันยะ², และ สงวนพงศ์ ชวนชม³
Sirithorn Kunjansri¹, Somboon Tanya², and Sanguanpong Chuanchom³
^{1,2,3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
^{1,2,3} Faculty of Education, Wongchawalitkul University
e-mail : Siritorn5550@gmail.com

Received: November 19, 2024 Reviewed: December 10, 2024 Revised: December 16, 2024 Accepted: December 18, 2024

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 3) เพื่อประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 325 คน ในปีการศึกษา 2567 เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.774 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้จาก ตอนที่ 1 มาจัดทำ (ยกร่าง) ตามแนวคิด ทฤษฎี การสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบ คือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สารระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ โดยนำผลจากการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ทุกด้านโดยพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่มีความจำเป็นในการพัฒนา ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒินำเสนอร่างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบและให้ความเห็น ขั้นที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) จำนวน 50 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ 46 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
2. รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) สารระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา (4) แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ (5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ผลประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, การดำเนินงานตามมาตรฐาน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This research aimed 1) to study the current conditions and approaches for implementing the standards for Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1, 2) to create a model implementing the standards for Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1, and 3) to evaluate the feasibility and benefits of the model for developing the implementation of standards for Early

Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1. The research was conducted in three phases, namely, studying current conditions and approaches for implementing the standards for Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1. The sample group consisted of 325 heads of educational institutions, child development centers in the academic year 2024. The instrument used was a five-level rating scale questionnaire, with an Item-Objective Congruence (IOC) index ranging from 0.60 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.774. Data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. 2. Creating a development model for the operation according to the standards of the Child Development Center under Local Administrative Organization under Lower Northeastern Region 1, Step 1: The researcher used the study results from Part 1 to create (draft) according to the concept, theory, and model creation based on the components of the model, which are 1) principles and reasons of the model, 2) objectives of the model, 3) essential content and development implementation, 4) guidelines for implementing the model, and 5) conditions for model success. The results from the study of the operation according to the standards of the Child Development Center of the Local Administrative Organization in the Lower Northeastern Region 1, were used in all aspects, considering items with high average values that were necessary for development. Step 2: Interviewing experts to present a draft of the operational development model according to the standards of the Child Development Center of the Local Administrative Organization, Lower Northeast Region 1, with experts considering the appropriateness of the model and providing comments. Step 3: Evaluation of the appropriateness of the development model of the operation according to the standards of the Local Administrative Organization of the Child Development Center, the Lower Northeastern Region 1, to send to the experts to evaluate the appropriateness of the model. Analyze the appropriateness of the model using basic statistics, namely, the mean (M) and the standard deviation (SD) and interpret the results according to the specified criteria. Step 3: Evaluation of the feasibility and usefulness of the operation model according to the standards of the Child Development Center of the Local Administrative Organization, the Lower Northeastern Region 1. The data provider group was determined to be the head of the Child Development Center of the Local Administrative Organization, the Lower Northeastern Region 1, who were specifically selected (Purposive Selected), totaling 50 people. Data collection was performed, resulting in 46 sets of data, accounting for 92.00 percent. Data were

analyzed using basic statistics, namely, the mean (*M*) and the standard deviation (*SD*) and interpreted according to the specified criteria.

Research findings were as follows:

1) The implementation of standards for Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1, both overall and for individual aspects, was at the highest level.

2) The model for developing the implementation of standards for Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1 consisted of five components: 1) principles and rationale, 2) objectives, 3) core content and development processes, 4) guidelines for implementation, and 5) conditions for success. The model's appropriateness was at the highest level.

3) The evaluation of the feasibility and benefits of the model for developing the implementation of standards for Early Childhood Development Centers under Local Administrative Organizations in the Lower Northeastern Region 1 was at the highest level.

Keywords: Model for developing, Implementation of standards, Early Childhood Development Centers

บทนำ

การศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ และวางรากฐานของชีวิต การเตรียมเด็กให้มีความพร้อมและเกิดพัฒนาการตามวัยอย่างเต็มศักยภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จะต้องตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เกิดการเรียนรู้และสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไปได้อย่างมีความสุขตามความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเจริญเติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีคุณภาพในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข การจัดการศึกษาจึงควรเริ่มตั้งแต่เด็กวัยแรกเกิดโดยการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว แล้วจึงเข้ารับการเตรียมความพร้อมในช่วงอายุ 2 – 5 ปี ในสถานศึกษาก่อนระดับประถมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ของเกสเซลล์ (Gesell et al, 1940, p. 120) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเริ่มปูพื้นฐานทางด้านความพร้อมก่อนเพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูปลูกฝังอย่างถูกต้อง ให้มีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา การเตรียมความพร้อมให้เด็กปฐมวัยนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็นวัยแห่งการวางรากฐานและการเริ่มต้นของชีวิต ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องทำงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่น จะต้องมีความเข้าใจตรงกัน ถึงนโยบายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0 – 5 ปี ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าเด็กทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งนี้ก็เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จึงควรมีการกำหนดนโยบายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559) การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยึดการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2559 ได้แบ่งมาตรฐานการดำเนินงานออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาปฐมวัยเพื่อให้เด็กปฐมวัยอายุ 2 – 5 ปี ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมเต็มศักยภาพตามวัย เป็นคนดี มีคุณธรรม มีสติปัญญา และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559)

ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นอย่างยิ่ง โดยให้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถานศึกษา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น โดยกำหนดเป็นนโยบายที่จะเร่งขยายบริการทางการศึกษาระดับนี้ให้กว้างขวางครอบคลุมทั้งในเมืองและชนบท ในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กด้อยโอกาส ผู้ปกครองมีรายได้น้อย อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด และเด็กต่างวัฒนธรรมที่ไม่มีสัญชาติ เพื่อพัฒนาคนให้มีขีดความสามารถเต็มศักยภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดี (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542)

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานในแต่ละภาคการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยึดการดำเนินงานตามมาตรฐาน 6 ด้าน แต่การประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) ด้านครู ผู้ดูแลเด็ก และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก และ 3) ด้านคุณภาพเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ไม่ครอบคลุมกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development : R & D) ได้นำเสนอรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ประชากร

1) ประชากร ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มี 4 จังหวัดได้แก่ 1) จังหวัดนครราชสีมา 736 แห่ง 2) จังหวัดชัยภูมิ 365 แห่ง 3) จังหวัดสุรินทร์ 515 แห่ง 4) จังหวัดบุรีรัมย์ 508 แห่ง รวมทั้งสิ้น จำนวน 2,124 แห่ง

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 แห่ง

3) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ในการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ศูนย์ละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 325 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเภทและลักษณะของเครื่องมือเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมมาตรฐานการดำเนินงาน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมและ

ส่งเสริมสนับสนุน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาปฐมวัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ

การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.774

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 แห่ง โดยสอบถามหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระยะเวลา เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2567

2) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและตรวจสอบคะแนนที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งได้ข้อมูลตอบกลับ จำนวน 274 ฉบับ จาก 325 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 84.31

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 วิเคราะห์ทั้งภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นที่ 2 แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบ มีการบริหารจัดการที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลคือหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีเนื้อหาประกอบด้วย

1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาปฐมวัย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ส่วนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาเสนอในรูปแบบความเรียง

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ขั้นที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตามกรอบที่สังเคราะห์ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาที่ได้จากตอนที่ 1 มาจัดทำ (ยกร่าง) ตามแนวคิด ทฤษฎี การสร้างรูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบ คือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ โดยนำผลจากการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ทุกด้านโดยพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนอร่างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบและให้ความเห็น มีการดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน

2) ดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน และปรับปรุงแก้ไข

รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผลของรูปแบบ ให้ปรับคำให้กระชับ แสดงที่มาให้ชัดเจนไม่ต้องเขียนบรรยายมากเกินไป

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ให้เน้นว่าใครจะนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ได้

3. สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา ให้ปรับในบางข้อของแนวทางการดำเนินงานให้มีความชัดเจน และกระชับคำให้เข้าใจง่ายขึ้น ไม่ต้องเขียนบรรยายมากเกินไป

4. แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ ให้เรียงคำให้กระชับ ชัดเจน ถึงการนำรูปแบบไปใช้ในการปฏิบัติ

5. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ มีความเหมาะสม

ขั้นที่ 3 การประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.86$) เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 1 ข้อ คือ แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M=5.00$) รองลงมาองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบและเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ค่าเฉลี่ย ($M=4.86$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด สารสำคัญและการดำเนินการพัฒนา ค่าเฉลี่ย ($M=4.84$)

ตอนที่ 3 ประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีการดำเนินการ ดังนี้

1) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ หัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selected) จำนวน 50 คน

2) การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบของรูปแบบคือ 1) หลักการและเหตุผลของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สารสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ผู้วิจัยนำหนังสือ ขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานกับหัวหน้าสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมิน และดำเนินการเก็บแบบประเมินด้วยตนเองในเดือนกันยายน 2567 เก็บรวบรวมข้อมูลได้ 46 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินโดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) วิเคราะห์ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย (M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, น. 121)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวม และรายด้าน

ด้าน	การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	M	SD	ระดับ
1	ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.70	0.17	มากที่สุด
2	ด้านบุคลากร	4.73	0.19	มากที่สุด
3	ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4.56	0.28	มากที่สุด
4	ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.61	0.34	มากที่สุด
5	ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	4.59	0.19	มากที่สุด
6	ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	4.66	0.21	มากที่สุด
รวม		4.64	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพปัจจุบันการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตาม 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาค 6) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากการสัมภาษณ์ ที่มีวิธีดำเนินการทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามบริบท สภาพแวดล้อม และงบประมาณที่ได้รับให้เกิดประโยชน์กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด
- 2) ด้านบุคลากร มีการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้ มีคุณภาพเหมาะสมกับวัยเด็ก ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆให้กับบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีการปรับปรุงอาคารสถานที่ ปรับภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียนให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก
- 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการจัดทำหลักสูตร โดยกำหนด ปรัชญา อัตลักษณ์ วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัด ประสบการณ์ จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยเด็กและมีการประเมินพัฒนาการของเด็กแต่ละคน อย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตามวัย
- 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีการจัดให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานภาครัฐเอกชนอื่น ๆ เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้ของ เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีการสร้างเครือข่ายของการทำงานเพื่อ พัฒนาเด็กปฐมวัย ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความเข้มแข็ง ในการทำงาน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบของรูปแบบ คือ 1) หลักการ และเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) แนวทางการนำรูปแบบสู่ การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบรูปแบบ ภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยระดับความเหมาะสมสูงสุด ได้แก่ หลักการและเหตุผล รองลงมาคือแนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และสาระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา ตามลำดับ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ เงื่อนไข ความสำเร็จของรูปแบบ รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

พบว่า ภาพรวมทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักการและเหตุผล รองลงมาได้แก่ แนวทางการนำไปสู่การปฏิบัติและสาระสำคัญและแนวทางพัฒนา

ตามลำดับ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ รองลงมา คือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

4. ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ภาพรวมทุกองค์ประกอบมีความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักการและเหตุผลรองลงมาได้แก่ แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติและและเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สารระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา รองลงมาคือ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัยจึงนำผลการวิจัยมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัยการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่า การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีวิธีการดำเนินงานตามบริบทและสภาพแวดล้อมของตนเองโดยยึดการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ให้ ซึ่งสอดคล้องกับ นโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2559) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นสถานศึกษา ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

2. ผลการพัฒนาแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) สารระสำคัญและการดำเนินการพัฒนา 4) แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ทั้งภาพรวมและจำแนกตามองค์ประกอบ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการพัฒนารูปแบบ โดยใช้ผลการศึกษการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ของการดำเนินงานทุกด้าน โดยใช้รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก มาใช้เป็นประเด็นในการพัฒนาสอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ พิมพ์เพ็ญ ยอดแก้ว (2551, น. 122) การพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยการมีส่วนร่วม พบว่า การพัฒนารูปแบบจะต้องมี วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบและสาระสำคัญของรูปแบบ เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงแนวทางการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และแนวทางหรือเงื่อนไขที่จะต้องนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ที่สำคัญจะต้องพัฒนารูปแบบโดยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากเหตุผลดังกล่าวจึงได้รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นรูปแบบที่การดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีประสิทธิภาพ และยังสามารถคล้องกับทฤษฎีของ คีฟว์ (Keeves, 1988, p. 67) ซึ่งกล่าวว่า องค์กรประกอบของรูปแบบ ประกอบไปด้วย หลักการของรูปแบบมีลักษณะเป็นแนวความคิด ภาพรวมที่ใช้ในการกำหนด กระบวนการหรือวิธีการและ กิจกรรมการดำเนินงานในลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่อง จุดมุ่งหมายของรูปแบบ มีลักษณะเป็นข้อความที่แสดงถึงสิ่งที่ต้องการจะให้เกิดในแต่ละกิจกรรมหรือวิธีการในรูปแบบ โดยสามารถตรวจวัดและประเมินผลได้

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ภาพรวมทุกองค์ประกอบมีระดับเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักการและเหตุผล รองลงมา แนวทางการนำรูปแบบสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า รูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สร้างขึ้นโดยวิธีการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี ของการดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกจากนั้นประเด็นการพัฒนายังได้มาจากการศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และกระบวนการพัฒนาผ่านการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2549, น. 54 - 56) ความถูกต้องของรูปแบบจะต้องมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์โดยรวมทุกองค์ประกอบของการประเมินคือความน่าเชื่อถือและมีสาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง ความเหมาะสมโดยรวมทุกองค์ประกอบของรูปแบบต้องคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องในการประเมินและผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมินความเป็นไปได้โดยรวมทุกองค์ประกอบของรูปแบบจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ความเป็นประโยชน์โดยรวมทุกองค์ประกอบจะต้องเป็นการประเมินที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบและสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดประโยชน์และประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรส่งเสริม สนับสนุนและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องรูปแบบ การพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสบความสำเร็จในการพัฒนาการดำเนินงานตาม มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารหน่วยงานเทศบาลอื่น ๆ สร้างความตระหนักถึงความจำเป็น และความต้องการในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของผู้รับการพัฒนา ความยืดหยุ่นของกระบวนการพัฒนา และ ความแตกต่างระหว่างวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเขตภาคอื่น ๆ

2.2 ควรทำการศึกษาการพัฒนางานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านอื่น ๆ ควบคู่กับการพัฒนางานทั้ง 6 ด้าน นี้ควบคู่กันไป

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ**. สำนักมาตรฐานการศึกษาและ พัฒนาการเรียนรู้.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาสน์.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. (19 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 1 - 23

พิมพ์เพ็ญ ยอดแก้ว. (2551). **การพัฒนาแบบการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลศรีวิชัย อำเภอสี จังหวัดลำพูน (รายงานการวิจัย)**. สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว).

สุวิมล ว่องวานิช. (2549). **ประเภท ขั้นตอนของการประเมินอภิमान และคุณสมบัติของนักประเมินอภิमान ในการประเมินอภิमान วิธีวิทยาและการประยุกต์ใช้**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Gesell, A., Halverson, H. M., & Amatruda, C. S. (1940). **The First Five Years of Life; A Guide to the Study of the Preschool Child**. Harper and Brothers.

Keeves, P. J. (1988). **Educational Research, Methodology and Measurement: An International Handbook**. Pergamon Press.

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 6(3) : กันยายน – ธันวาคม 2567

Research and Development Institute Journal of Chaiyaphum Rajabhat University, 6(3) : September - December 2024

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.

Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

<https://doi.org/10.1177/001316447003000308>



rdicprujournal